

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šeimyniškių g. 19, LT-09236 Vilnius, tel. + 370 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2026-

Nr. 4.5 Mr

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL REGLAMENTO (ES) 2024/2747, REGLAMENTO (ES) 2024/2748 IR DIREKTYVOS (ES) 2024/2749 ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija parengė ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Reglamento (ES) 2024/2747, Reglamento (ES) 2024/2748 ir Direktyvos (ES) 2024/2749 įgyvendinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

1. Nutarimo projektu sprendžiama problema ir Nutarimo projekto rengimą paskatinusios priežastys

Nutarimo projektas parengtas siekiant įgyvendinti 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/2747, kuriuo nustatoma su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija ir vidaus rinkos atsparumu susijusių priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2679/98 (Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo aktas) (toliau – IMERA reglamentas). Nutarimo projekte įtvirtinamos nuostatos dėl IMERA reglamento įgyvendinimo Lietuvoje, kompetentingų institucijų paskyrimo, įgaliojimų suteikimo ir funkcijų vykdymo.

Naujo reguliavimo poreikis atsirado dėl tokių įvykių kaip COVID-19 pandemija, energijos tiekimo krizė ir Rusijos Federacijos karo Ukrainoje sukeltų kliūčių ir sunkumų suvaldant kilusias krizes Europos Sąjungoje. Reaguojant į susidariusias krizines situacijas, trūko koordinavimo tarp valstybių narių, buvo įvestos griežtos priemonės, apribojusios laisvą prekių, paslaugų ir asmenų judėjimą ir sutrikdžiusios vidaus rinkos veikimą bei tiekimo grandines. IMERA reglamente numatytas reguliavimas, kuriuo būtų užtikrintas efektyvus krizių valdymas, geresnis koordinavimas tarp valstybių narių, kritinės svarbos prekių tiekimas ir išvengta vidaus rinkos sutrikdymų būsimų krizių metu. **IMERA reglamente išskiriami trys rizikų lygiai:** nenumatytų atvejų planavimo režimas (pasiruošimas galimai krizei), budrumo režimas (nustačius vidaus rinkai atsiradusią grėsmę, kuri gali sukelti reikšmingą tiekimo grandinių sutrikimą ir eskaluotis į ekstremaliąją situaciją) ir ekstremaliosios situacijos režimas (kai kyla didelį poveikį vidaus rinkai daranti krizė). Svarbu pažymėti, kad IMERA reglamentas turi ribotą taikymo sritį; jis netaikomas vaistams, medicinos priemonėms, medicininėms atsako priemonėms, puslaidininkiams, energetikos produktams, finansinėms paslaugoms ir su gynyba susijusiems produktams. IMERA reglamentas taip pat netaikomas ten, kur jau veikia sektorinės krizių valdymo taisyklės, pvz., Europos civilinės saugos mechanizmas, Europos sveikatos saugumo sistema, žemės ūkio krizinių situacijų mechanizmas.

Nutarimo projektu taip pat siekiama įgyvendinti kartu su IMERA reglamentu priimtų kitų dviejų teisės aktų nuostatas, susijusias su pagreitinta tvarka, kuria vadovaujantis būtų išduodami leidimai pateikti rinkai ir, kai taikytina, pradėti eksploatuoti produktus neatlikus atitikties vertinimo procedūrų. Šie teisės aktai yra: 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos

reglamentas (ES) 2024/2748, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 305/2011, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426, (ES) 2023/988 ir (ES) 2023/1230, kiek tai susiję su ekstremaliosios situacijos procedūromis, susijusiomis su atitikties vertinimu, atitikties prezumpcija, bendrųjų specifikacijų priėmimu ir rinkos priežiūra susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai, ir 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/2749, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/14/EB, 2006/42/EB, 2010/35/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES ir 2014/68/ES, kiek tai susiję su ekstremaliosios situacijos procedūromis, susijusiomis su atitikties vertinimu, atitikties prezumpcija, bendrųjų specifikacijų priėmimu ir rinkos priežiūra susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai. Atkreiptinas dėmesys, kad Reglamentas (ES) 2024/2748 ir Direktyva (ES) 2024/2749 (toliau kartu – IMERA Omnibus) keičia baigtinį sąrašą sektorialių teisės aktų (6 reglamentus ir 10 direktyvų), reguliuojančių gaminių pateikimą į rinką. Europos Komisijos nuomone, minėtų sričių gaminių, pradedant statybos, baigiant asmeninėmis apsaugos priemonėmis, galėtų prireikti krizės metu, todėl būtina numatyti lanksčias procedūras jų pateikimui į rinką.

2. Nutarimo projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė – problemos sprendimas

Pagrindiniai planavimo stadijoje (angl. *contingency*) dalyvaujantys subjektai

Nutarimo projekto **1.1.1 papunktyje** siūloma pavesti **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai** būti centrine ryšių palaikymo įstaiga ir atlikti jos funkcijas, numatytas IMERA reglamento 8 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 13 straipsnyje, 16 straipsnio 4 dalyje, 23 straipsnio 1, 2, 4 ir 7 dalyse ir 40 straipsnyje. Šios funkcijos yra skirtos užtikrinti efektyvų informacijos keitimąsi tarp valstybių narių ir Europos Komisijos apie kontaktinius asmenis, incidentus, kurie galėtų ateityje eskaluotis į krizę, nacionalinių taisyklių, kuriais įvedami laisvo asmenų ir gaminių judėjimo ribojimai, projektus ir pan. Centrinės ryšių palaikymo įstaigos atstovai bus kviečiami į Europos Komisijos organizuojamus mokymus, pratybas ir testavimus nepalankiomis sąlygomis (angl. *stress-tests*) (žr. IMERA reglamento 11 straipsnio 1 dalį ir 12 straipsnio 4 dalį). Tačiau dalis šių veiksmų bus vykdomi nuotoliu, todėl taip pat numatyta galimybė išplėsti dalyvių sąrašą. Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projekto **1.1.3 papunktyje kartu su 1.2 papunkčiu** numatoma, kad kitos institucijos, prireikus, taip pat turėtų dalyvauti minėtuose mokymuose, testavimuose, pratybose.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijai taip pat pavedama koordinuoti pagrindinio atstovo ir pakaitinio atstovo Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo valdyboje (toliau – Valdyba) paskyrimą (Nutarimo projekto **1.1.2 papunktis**). Vadovaujantis IMERA reglamento 5 straipsniu, Valdyboje bus priimami strateginiai sprendimai dėl krizės valdymo, vidaus rinkos budrumo režimo ar vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos aktyvavimo pagal IMERA reglamento 14 ir 18 straipsnius, nustatoma tvarka dėl pasiruošimo krizėms ir tarpusavio bendradarbiavimo, analizuojamas incidentų poveikis vidaus rinkai, priimanamos nuomonės, rekomendacijos ar ataskaitos.

Vienas iš pagrindinių IMERA reglamento tikslų yra užtikrinti optimalų informacijos keitimąsi ir visų suinteresuotų subjektų įtraukimą į diskusijas apie galimas krizes, kaip jų išvengti ir kokių sprendimų imtis joms ištikus. Tuo tikslu Nutarimo projekto **3.3 papunktyje**, numatoma, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija teiks informaciją apie tai, kas vyksta Valdyboje, visiems suinteresuotiems subjektams (pvz., Nacionaliniam krizių valdymo centrui, kitoms kompetentingoms institucijoms), kad pastarosios galėtų laiku sureaguoti. Nutarimo projekto **1.2 papunktyje**, įgyvendinant IMERA reglamento 4 straipsnio 2 dalį, pagal kurią „*valstybės narės, atsižvelgdamos į krizės pobūdį, jei tinkama, gali paskirti konkrečius sektoriaus ad hoc atstovą*“, atitinkamai suteikiama galimybė pastarosioms institucijoms prireikus tiesiogiai dalyvauti Valdybos veikloje, kad jos galėtų atstovauti savo institucijų pozicijas. *Ad hoc* dalyvavimas reiškia,

kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija pagal būsimo Valdybos posėdžio darbotvarkę informuos atitinkamą institucijų dėl pastarosios galimybės sudalyvauti konkrečiame posėdyje atstovaujant konkreta sektoriaus poziciją.

Primintina, kad IMERA reglamentas taikomas įvairaus pobūdžio krizėms (sukeltoms gamtinių stichijų, sąlygotoms kibernetinių atakų, geopolitinių veiksnių ir pan.), todėl tiek diskusijos Valdyboje, tiek bendrai atskirų IMERA priemonių taikymas apims platų klausimų spektrą (nuo krizės protokolų rengimo, vykusių incidentų aptarimo iki sprendimų, ar tenkinami ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimo kriterijai, priėmimo), kurių sprendimui reikalingas skirtingo lygio įvairių šalies institucijų įsitraukimo. Tuo tikslu Nutarimo projekte yra siūlomos dvi institucijų kategorijos. Siekiant kiek įmanoma sukonkretinti institucijų atsakomybes, Nutarimo projekte siūloma atsižvelgti į Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą (toliau – KVCSI) ir jį įgyvendinančius teisės aktus, pvz., kuriuose yra pateikiama **atsakingosios institucijos** sąvoka (žr. Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“, 4.2 papunktį, pagal kurį atsakingoji institucija – tai „valstybės institucijos ir įstaigos, kurios, atsižvelgdamos į veiklos sritį ir gresiančios, susidariusios ar paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, susidariusios krizės pobūdį, kompetentingos reaguoti, kad būtų užkirstas ar sumažintas įvykio, ekstremaliojo įvykio, dėl kurių gali susidaryti valstybės lygio ekstremalioji situacija, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ar krizės poveikis ir padariniai“). Ši konkreti institucijų kategorija, kartu su kitomis aiškiai Nutarimo projekte įvardintomis institucijomis ir įstaigomis, sudarytų kartinį Lietuvos IMERA tinklą. Antra grupė institucijų, kurios galėtų prisidėti savo žiniomis ruošiantis krizei ir į ją reaguojant, formuojama per platesnę sąvoką, kad būtų apimtos visos kitos institucijos ir įstaigos, kurių kompetencija susijusi su gaminiais ar paslaugomis, dėl kurių vyksta pasiruošimas galimai krizei arba krizė jau yra paskelbta (**suinteresuotos institucijos**). **Bet jų faktinis įtraukimas į procesą priklausys nuo sektoriaus (gaminio ar paslaugos), kuriame krizė įvyko arba kuriam susidariusi situacija daro didžiausią poveikį.**

Pagrindiniai budrumo stadijoje (angl. *vigilance*) dalyvaujantys subjektai

Nutarimo projekto **1.3 papunktyje** pavedama **Valstybės duomenų agentūrai** įgyvendinti IMERA reglamento 16 straipsnį. Aktyvavus vidaus rinkos budrumo ar ekstremalios situacijos režimą, Valstybės duomenų agentūra stebėtų ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandines ir laisvą asmenų, įskaitant darbuotojus, dalyvaujančių šių prekių ir paslaugų tiekime ir gamyboje, judėjimą pagal IMERA reglamento 16 straipsnio 1 dalį. Pažymėtina, kad stebėjimas visada būtų ribotas laike ir imtyje. Konkretus gaminy (-iai) ir (ar) paslauga (-os), dėl kurio būtinas stebėjimas, būtų numatytas pagal IMERA reglamento 14 ar 18 straipsnį Europos Tarybos priimame įgyvendinamajame akte (žr. IMERA reglamento 14 straipsnio 1 dalies b punktą ir 18 straipsnio 4 dalį). Pastarąją informaciją, kad yra priimtas toks aktas, Valstybės duomenų agentūrai perduotų Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Valstybės duomenų agentūra rinktų informaciją (**Nutarimo projekto 2.2.1 papunktis**) iš viešai prieinamų šaltinių, kompetentingų institucijų ir įmonių apie, pavyzdžiui, turimą rezervą, gamybos pajėgumus, darbo jėgos prieinamumą, tiekėjų patiriamus apribojimus, diversifikacijos galimybes, paklausos sąlygas ir kliūtis. Valstybės duomenų agentūra sudarytų, atnaujintų ir tvarkytų Lietuvos Respublikoje įsisteigusią ekonominės veiklos vykdytojų, kurie vykdo veiklą ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėse, sąrašą (**Nutarimo projekto 1.3.2 papunktis**). Toks sąrašas būtų sudaromas, jeigu yra galimybės jį sudaryti, pvz., Lietuvos Respublikoje yra atitinkamų įmonių ir sudarant sąrašą nebūtų atskleista įmonių konfidenciali informacija. **Nutarimo projekto 3.4 papunktis** aptaria tokios informacijos teikimo terminus ir adresatus, bei įtvirtina pareigą užtikrinti surinktos informacijos

konfidencialumą, kaip numatyta IMERA reglamento 16 straipsnyje. Pagal IMERA reglamento 40 straipsnio 1 dalį, „*Taikant šį reglamentą gauta informacija gali būti naudojama tik tuo tikslu, kuriuo jos buvo prašyta*“; pagal IMERA reglamento preambulės 68 punktą „*<...>informaciją, gautą vykdant stebėseną, <...>, Sąjungos institucijos, organai, tarnybos ar agentūros ir jų darbuotojai, valstybių narių institucijos ir jų darbuotojai <...>, turėtų naudoti tik tuo tikslu, kuriuo tos informacijos buvo prašoma*“; Valstybės duomenų agentūra, teikdama duomenis, patenkančius į statistinių duomenų kategoriją, kaip jie suprantami pagal Europos Parlamento ir Tarybos 2009 m. kovo 11 d. reglamentą Nr. 223/2009, laikytųsi minėto reglamento reikalavimų.

Pagrindiniai krizės stadijoje (angl. *emergency*) dalyvaujantys subjektai

Priėmus sprendimą skelbti krizę Europos Sąjungoje, valstybės narės ir toliau gali būti suinteresuotos stebėti vertės grandines, kaip numatyta IMERA reglamento 16 straipsnyje. Atitinkamai, **Nutarimo projekto 1.3 papunktyje Valstybės duomenų agentūrai** pavedama įgyvendinti ir IMERA reglamento 18 straipsnį. Konkretus gaminy (-iai) ir (ar) paslauga (-os), dėl kurio būtinas stebėjimas, būtų numatytas pagal IMERA reglamento 18 straipsnį Europos Tarybos priimame įgyvendinamajame akte (žr. IMERA reglamento 18 straipsnio 4 dalį), jame nurodant ir ekstremalios situacijos trukmę.

Siekiant tinkamai įgyvendinti IMERA reglamento 40 straipsnį ir vadovaujantis IMERA preambulės 65 punktu, pagal kurį „*Valstybės narės turėtų turėti galimybę **pasitelkti centrines ryšių palaikymo įstaigas** informacijai apie jų teritorijoje perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų vykdomus ir numatomus viešuosius pirkimus rinkti ir perduoti, kad būtų laikomasi koordinavimo sąlygos pagal šį reglamentą*“; **Nutarimo projekto 1.1.1 papunktyje** numatyta, kad **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai** pavedama atlikti minėto IMERA reglamento 40 straipsnyje numatytas funkcijas, susijusias su informacijos teikimu apie Lietuvoje planuojamus ar vykdomus viešuosius pirkimus, konsultacijomis ir veiksmų koordinavimu. Visa reikalinga informacija šioms funkcijoms atlikti bus pateikiama Viešųjų pirkimų tarnybai ir (arba) viešajai įstaigai CPO LT (kaip atsakingosioms institucijoms arba suinteresuotoms institucijoms), atsižvelgiant į reikalingos informacijos pobūdį (poreikių surinkimas, informacijos apie pačius pirkimus surinkimas) (**Nutarimo projekto 3.3 papunktis**).

Kitų Nutarimo projekte ir IMERA reglamente numatytų funkcijų, kurios turi būti atliekamos *krizės metu*, paskirstymas priklausys nuo to ar, aktyvavus ekstremaliosios situacijos režimą Europos Sąjungos lygmeniu Europos Sąjungos Tarybos įgyvendinamuoju aktu pagal IMERA reglamento 18 straipsnį, jis gali būti laikoma pagrindu skelbti valstybės lygio ekstremalią situaciją, kaip ji suprantama KVCSĮ. Primintina, kad valstybės lygio ekstremaliąją situaciją skelbia ir skiria ekstremaliosios situacijos operacijų vadovą Lietuvos Respublikos Vyriausybė (KVCSĮ 7 straipsnio 4 punktas). Vyriausybė taip pat priima strateginius sprendimus dėl krizių valdymo, savo iniciatyva ar Nacionalinio saugumo komisijos siūlymu sprendžia, kad būtina imtis krizės valdymo veiksmų, krizės metu ar paskelbus valstybės lygio ekstremalią situaciją imasi konkrečių prekių tiekimą ir (ar) paslaugų teikimą ir prieinamumą didinančių priemonių (žr. KVCSĮ 7 straipsnį). Jeigu, vadovaujantis minėtu Europos Sąjungos Tarybos įgyvendinamuoju aktu ir KVCSĮ numatytais pagrindais, galima konstatuoti valstybės lygio ekstremalią situaciją, ypatingą įvykį, išorės arba vidaus įvykių ar procesų nulemtą situaciją, dalis funkcijų būtų priskiriama Vyriausybei, ekstremaliųjų situacijų operacijų vadovui (toliau – operacijų vadovas) arba Nacionaliniam krizių valdymo centrui (toliau – NKVC). Jeigu pastarųjų KVCSĮ numatytų pagrindų negalima konstatuoti, funkcijos būtų paskiriamos Ekonomikos ir inovacijų ministerijai bei sektorinėms ministerijoms, prireikus, kur įmanoma, įtraukiant Vyriausybę ir (ar) NKVC pagal šioms krizių valdymo ir civilinės saugos sistemą sudarantiems subjektams KVCSĮ priskirtas funkcijas.

Tam, kad būtų priimti sprendimai, ar galima su konkrečia Europos Sąjungos lygmens krize kovoti pasinaudojant KVCSĮ numatytų priemonių arsenalu, ekonomikos ir inovacijų ministras būtų įgaliojamas teikti siūlymą Vyriausybei priimti sprendimą dėl valstybės lygio ekstremalios

situacijos skelbimo ir operacijų vadovo paskyrimo pagal KVCSI 7 straipsnio 4 punktą, taip pat kitą informaciją, kuri leistų priimti sprendimą dėl krizės valdymo pagal KVCSI 7 straipsnio 2 ir 3 punktus (**Nutarimo projekto 2.1 papunktis**). Siūlymas ir informacija būtų teikiama prieš tai kartu su atsakingomis institucijomis atlikus preliminarų vertinimą dėl siūlymo ir (ar) informacijos teikimo poreikio ir galimybių bei atsakingosios institucijos identifikavimo tuo atveju, jeigu Lietuvos Respublikoje nebūtų priimamas sprendimas skirti operacijų vadovas.

Tais atvejais, kai būtų pagrindas skelbti valstybės lygio ekstremalią situaciją ir būtų paskirtas operacijų vadovas, jam būtų pavedama didžioji dalis IMERA reglamento IV antraštinėje dalyje numatytų funkcijų, išskyrus Nutarimo projekte numatytus atvejus (pažymėtina, kad funkcijų realizavimo procedūriniai klausimai, pvz., ar konkrečią funkciją darytų operacijų vadovas ar jo suburtas operacijų centras, ar NKVC, turėtų būti sprendžiami vadovaujantis KVCSI ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka):

1. operacijų vadovas būtų įgaliojamas atlikti bendro kontaktinio punkto funkcijas (**Nutarimo projekto 1.6.1 papunktis**), nustatytas IMERA reglamento 24 straipsnio 1 dalyje dėl informacijos teikimo piliečiams ir verslui apie ekstremalios situacijos valdymą ir įvestas priemones. Ši funkcija būtų aktyvuojama tik krizės metu ir būtų atliekama iki krizės pabaigos. Informaciją, reikalingą viešinimui, operacijų vadovui teiktų kompetentingos sektorinės institucijos (**Nutarimo projekto 1.5.2 papunktis**).
2. operacijų vadovas, įgyvendindamas IMERA Omnibus, įvertintų galimybę ir priimtu sprendimą dėl leidimų pateikti rinkai arba pradėti eksploatuoti kilus krizei svarbią prekę, kurios atitikties vertinimo procedūros, kuriose privalo dalyvauti notifikuotoji įstaiga, nebuvo atliktos (toliau – leidimas) išdavimo (**Nutarimo projekto 1.6.2 papunktis**). Pažymėtina, kad ši nuostata praktiškai buvo taikoma COVID-19 pandemijos metu, kai į Lietuvos Respublikos rinką buvo leista tiekti pvz., dezinfekcinį skystį ar medicininės kaukes neatlikus formalių atitikties vertinimo procedūrų. Siekiant, kad ateityje neprireiktų *ad hoc* sprendimų, IMERA Omnibus pasiūlo horizontalias visais atvejais taikytinas procedūras. Pažymėtina, kad IMERA Omnibus jau pateikia detalius procedūrinius elementus: a) įmonės prašymas turi būti *pagrįstas* (turi būti pateikta visa reikalinga informacija, kuria vadovaujantis galėtų būti priimami sprendimai dėl leidimo išdavimo); b) yra aprašytas leidimo *turinys* (informacija, kurią reikės nurodyti leidime, t. y. ši informacija turės būti aptarta leidimo išdavimo metu); c) *skaidrumo* pareiga – apie tokius valstybių narių priimtus sprendimus turės būti iškart informuojama Europos Komisija, kitos valstybės narės. Vadovaujantis Europos Komisijos išaiškinimu, turėtų visiškai užtekti šių procedūrinių elementų. **Būtina pabrėžti, kad situacijos, kuomet gali prireikti tokių leidimų, yra itin išimtinės.** Būtinios visos sąlygos: **a)** yra baigtinis teisės aktų sąrašas, išvardintas IMERA reglamento 28 straipsnyje minimame Reglamente (ES) 2024/2748 ir Direktyvoje (ES) 2024/2749, t. y. yra *baigtinis gaminių* (ar jų sudėtinių dalių) sąrašas, dėl kurio gali prireikti svarstyti tokį klausimą; **b)** aptariamos ekstremaliosios situacijos procedūros taikomos tik vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo, kuris buvo aktyvuotas pagal IMERA reglamento 18 straipsnį, galiojimo laikotarpiu ir tik kilus krizei svarbioms prekėms, dėl kurių Europos Komisija pagal IMERA reglamento 28 straipsnį priėmė įgyvendinimo aktą. Praktikoje tai reiškia, kad vyks diskusija Valdyboje, ar reikia aktyvuoti krizės situaciją, ir, jeigu taip, tokiaime Europos Sąjungos Tarybos sprendime bus nurodyta konkreti kilus krizei svarbi prekė/prekės/jų sudėtinės dalys (žr. IMERA reglamento 18 straipsnio 4 dalį). Taip pat turės būti priimtas papildomas Europos Komisijos sprendimas, išvardinantis vėlgi konkrečias prekes (pasirenkant iš minimų Europos Sąjungos Tarybos sąrašo) ir nurodantis konkrečias priemones, kurios turėtų padėti kovoti su prekių stygiu. Baigtinį tokių priemonių sąrašas numatytas IMERA reglamente:

27 straipsnis – prašymai įmonėms pateikti informaciją apie turimas atsargas; 28 straipsnis – pagreitinamas gaminių išleidimas į rinką (aptariamas atvejis); 29 straipsnis – pirmenybiniai prašymai įmonėms gaminti krizei reikalingus gaminius; **c)** jeigu krizės pobūdis nesutrikdo notifikuotųjų įstaigų darbo, įmonė gali kreiptis į pastarąsias įstaigas dėl įprastinės atitikties vertinimo procedūros taikymo. Pažymėtina, kad notifikuotosioms įstaigoms IMERA Omnibus yra įtvirtinta pareiga siekti, kad įmonių paraiškos dėl krizei būtino gaminių atitikties vertinimo būtų nagrinėjamos prioriteto tvarka. Įmonė turėtų įsivertinti, kad įprastinė tvarka, kurios metu dalyvautų notifikuotoji įstaiga ir gaminyje būtų paženklinamas CE ženklu, taikoma kartu su prioritetizavimu, praktikoje turėtų daugiau privalumų (laisvas judėjimas). Nuo atitikties vertinimo procedūrų, kuriose privalo dalyvauti notifikuotoji įstaiga, nukrypti leidžianti nuostata turi savo ribojimus: gaminyje nėra ženklina CE ženklu, todėl jo judėjimas vidaus rinkoje yra limituotas; **d)** suteikiama *galimybė* (nenumatoma pareiga) valstybei (operacijų vadovui) priimti sprendimą leisti pateikti į rinką gaminį be atitikties vertinimo procedūros. Šia nuostata siekta atspindėti realybę, pagal kurią, visų pirma, institucijai gali trūkti ekspertinių žinių arba, visų antra, gali nebūti objektyvios būtinybės leisti gaminį tiekti be įprastinių procedūrų, nes notifikuotosios įstaigos yra pasiruošusios skubos tvarka įvertinti prašymą. Atsižvelgiant į tai, kad yra nustatyta daugybė kriterijų, kuriuos atitikus gali prireikti taikyti pagreintą leidimų išdavimų procedūrą, Nutarimo projekte siūloma likti prie minėtuose Europos Sąjungos teisės aktuose pasiūlytos procedūros.

3. operacijų vadovas atliktų funkcijas, susijusias su solidarumu ir krizei svarbių prekių ir paslaugų prieinamumu, t. y. jis įvertintų, ar Lietuvos Respublika galėtų pagelbėti kitoms valstybėms narėms, ir ištransliuotų žinutes, jeigu Lietuvos Respublikoje trūksta tam tikrų prekių ar paslaugų, taip pat svarstytų galimybes kaip greitinoti konkrečių gaminių gamybą ar konkrečių paslaugų leidimų išdavimų procesus Lietuvos Respublikoje (**Nutarimo projekto 1.6.3-1.6.5 papunkčiai**).
4. operacijų vadovas būtų atsakingas už bendrų Europos Sąjungos lygiu vykdomų viešųjų pirkimų koordinavimą Lietuvos Respublikos pusėje. Operacijų vadovas, įvertinęs ypatingos svarbos ar kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų trūkumą Lietuvos Respublikoje ir (ar) atsakingųjų ir suinteresuotų institucijų pateiktą informaciją, teiktų siūlymą Vyriausybei priimti sprendimą kartu su viena ar daugiau Europos Sąjungos valstybių narių teikti prašymą, kad Europos Komisija jų vardu vykdytų bendrą viešąjį pirkimą (IMERA reglamento 36 straipsnis) (**Nutarimo projekto 1.6.6 papunktis**). Kitas IMERA reglamente numatomas atvejis, kai Europos Komisija išplatina visoms valstybėms narėms kvietimą dalyvauti bendrame viešajame pirkime, vadovas vertintų poreikį dalyvauti bendrame viešajame pirkime ir teiktų siūlymą Vyriausybei (šiuo atveju Lietuvos Respublika nebūtų viena iš tų valstybių narių, kurios inicijavo bendrą viešąjį pirkimą, bet gavusi Europos Komisijos kvietimą galėtų jį įvertinti ir priimti sprendimą dėl dalyvavimo bendrame viešajame pirkime) (**Nutarimo projekto 1.6.7 papunktis**). Kiekviena valstybė narė, dalyvaujanti bendrame viešajame pirkime, paskirs po atstovą, kuris dalyvaus derantis dėl viešojo pirkimo susitarimo su ekonominiais veiklos vykdytojais ir rengiantis viešųjų pirkimų procedūrai (**Nutarimo projekto 1.6.8 papunktis**).

Tais atvejais, kai nebūtų pagrindo skelbti valstybės lygio ekstremalios situacijos ir paskirti operacijų vadovo, aukščiau minėtos jo funkcijos būtų pavedamos Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, NKVC, rinkos priežiūros arba atsakingosioms institucijoms. Pvz., krizės metu teikti informaciją apie jos valdymą ir įvestas priemones pavedama atsakingosioms institucijoms (pvz., įvykus krizei turizmo sektoriuje, tokią informaciją rinktų ir visuomenei skelbtų Ekonomikos ir inovacijų ministerija); tuo tarpu NKVC įvertintų Lietuvos Respublikos galimybes solidariai padėti kitoms valstybėms, vertintų kartu su atsakingosiomis institucijomis galimybę

įgyvendinti Europos Komisijos rekomendacijas imtis priemonių, greitinančių produkciją. Ekonomikos ir inovacijų ministerija būtų atsakinga už informacijos pateikimą atsakingajai institucijai ir NKVC apie galimybę kreiptis į Europos Komisiją su prašymu pradėti bendrus viešuosius pirkimus valstybių narių vardu ir jų naudai bei perduotų gautą Europos Komisijos kvietimą dalyvauti bendrame viešajame pirkime (**Nutarimo projekto 1.1.5.1 papunktis**); informuota atsakingoji institucija atliktų poreikio ir galimybių vertinimą ir teiktų siūlymą Vyriausybei priimti sprendimą dėl dalyvavimo Europos Sąjungos lygmens viešajame pirkime (**Nutarimo projekto 1.5.1.3 papunktis**). Vienintelė funkcija, kuri yra palikta tik operacijų vadovui, yra aukščiau aptartų leidimų išdavimas. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, įvertinus tai, kad šia priemone yra nukrypstama nuo įprastinės produktų pateikimo rinkai praktikos, valstybei perimant privačių įmonių funkcijas, siūloma ją taikyti tik tais atvejais, kai yra paskelbta ekstremali padėtis Lietuvos Respublikoje. Tačiau yra numatyta, kad jeigu analogiškus leidimus išduos kitos valstybės narės, Lietuvos Respublikoje jie galėtų būti pripažįstami (kaip numatyta IMERA Omnibus) ir šią funkciją atliktų atitinkamos rinkos priežiūros institucijos (**Nutarimo projekto 1.7 papunktis**). Toks sprendimas siūlomas įvertinus, kad pastarosios turi ekspertines žinias, reikalingas įvertinti produktų atitiktį teisės aktų reikalavimams; jos būtų centrinės institucijos, įpareigosios sukontroliuoti tokius produktus, jeigu jie būtų įleisti į Lietuvos Respublikos rinką (pvz., įvertinti, ar jie dar gali likti rinkoje pagal leidime numatytą jo galiojimo pabaigą ir pan.); galiausiai, vadovaujantis IMERA Omnibus, rinkos priežiūros institucijos turės teisę tokių produktų atžvilgiu imtis visų taisomųjų ir ribojamųjų veiksmų nacionaliniu lygmeniu, numatytų 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1252.

Pastebėtina, kad IMERA įsigaliojimas turi paruošiamąsias stadijas. Tam, kad valstybės narės, ir atitinkamai, jos viešojo administravimo institucijos, būtų pasiruošusios reaguoti į krizes, galėtų būti rengiami krizės protokolai, bus organizuojami mokymai ir pratybos. 2026 m. pabaigoje turėtų vykti testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, inicijuojant krizę ir vertinant, ar egzistuojanti sistema veikia, kur kyla problemos ir pan. T. y. atsakingosios institucijos bus įtrauktos į paruošiamuosius veiksmus, kurie skirti kiek įmanoma suvaldyti krizės netikėtumą ir iš anksto įsivertinti reikalingus procedūrinius žingsnius išgirdus sprendimą dėl krizės situacijos aktyvavimo.

Į Nutarimo projektą, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabas, yra perkeltos IMERA Omnibus nuostatos, susijusios su krizei svarbių prekių ženklinimu valstybine kalba (**Nutarimo projekto 3.2 papunktis**), rinkos priežiūros institucijų funkcijomis (**Nutarimo projekto 3.5 papunktis**) ir pareiga informuoti Komisiją pastebėjus neatitiktis (**Nutarimo projekto 3.6 papunktis**). Rinkos priežiūros institucijos turi būti suprantamos IMERA Omnibus keičiamų reglamentų ir direktyvų kontekste, t. y. Nutarimo projekte funkcijos numatomos toms rinkos priežiūros institucijoms, kurios Lietuvos Respublikos teisės aktais yra paskirtos atsakingomis už atitinkamų gaminių rinkos priežiūrą.

Pagal Reglamento (ES) 2024/2747 44 straipsnį, ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d., jei nėra tinkamų egzistuojančių priemonių arba informacinių technologijų (toliau – IT) infrastruktūros, Europos Komisija ir valstybės narės sukuria, palaiko ir reguliariai atnaušina sąveikias skaitmenines priemones arba IT infrastruktūrą, padedančias siekti Reglamento (ES) 2024/2747 tikslų. Jau derybų metu Europos Komisija indikavo, kad dabartinių galiojančių Europos lygmens IT sistemų nepakanka, todėl turėtų būti kuriama nauja centralizuota sistema, į kurią būtų sudėta visa informacija apie atsakingas nacionalines institucijas, pritaikytas laikinas ribojančias

priemonės ir pan. Šiuo metu tokia sistema yra rengiama (angl. *European Crisis Management Platform* (ECMP)). Ji bus savarankiška sistema, apimanti sektorinius krizės įrankius, įskaitant IMERA reglamentą. *Preliminariai* planuojama, kad prieiga prie jos bus suteikiama centrinės ryšių palaikymo įstaigos atstovui, t. y. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai. Tai, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija vykdys centrinės ryšių palaikymo įstaigos funkcijas, jau yra užfiksuota Nutarimo projekto **1.1.1 papunktyje**. Tačiau kol situacija dar yra IT sistemų vystymo stadijoje, ji gali kisti, Nutarimo projekte yra vengta detaliau aprašyti situaciją ar konkrečias institucijas. Informacija apie IT sistemos kūrimo progresą bus teikiama Valdybai, todėl Ekonomikos ir inovacijų ministerija, kuri deleguos nari į šią Valdybą, užtikrins reikiamą bendradarbiavimą su Europos Komisija šiuo klausimu.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimas

Nutarimo projektas neprieštarauja Dvidešimt pirmajai Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

4. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas

Nutarimo projektu įgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

5. Notifikavimas Europos Komisijai

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

6. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas

Nutarimo projektui numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu.

7. Teisės aktai, kuriuos reikės priimti, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios

Priėmus Nutarimą, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimą Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“.

8. Informacija apie sąvokų ir jas apibrėžiančių terminų įvertinimą Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Nutarimo projekte nėra apibrėžiamų naujų sąvokų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

9. Valstybės biudžeto lėšų poreikis

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų poreikis nenumatomas, atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projektas skirtas reaguoti į ateityje galinčią kilti krizę, nenustato nuolatinių aktyvių pareigų institucijoms ir pasiruošimą bei planavimą krizei galima užtikrinti su esamais administraciniais resursais.

10. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis ir visuomene

Nutarimo projektas buvo skelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje. Be pastabų projektą suderino Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos

Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija. Per nustatytą terminą pastabų Nutarimo projektui nepateikė Nacionalinis krizių valdymo centras, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie Krašto apsaugos ministerijos, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, viešoji įstaiga Statybos sektoriaus vystymo agentūra, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Pastaboms, pateiktoms Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Valstybės duomenų agentūros, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos, Viešųjų pirkimų tarnybos, yra parengta derinimo pažyma. **Pastabos darbo tvarka** yra suderintos su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (Ekonomikos ir inovacijų ministerija įsipareigoja savo svetainėje paskelbti informaciją apie IMERA, įskaitant sąrašą į IMERA Omnibus patenkančių sektolinių teisės aktų, kurių atžvilgiu galėtų būti taikoma pagreitinta leidimų išdavimų tvarka).

Į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026 m. birželio 17 d. išvadoje Nr. NV-1662 ir rugpjūčio 10 d. išvadoje NV-2096 pateiktas pastabas atsižvelgta, atitinkamai patikslintas Nutarimo projektas ir suderintas darbo tvarka su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe. Nutarimo projektas ir tolesni veiksmai darbo tvarka suderinti ir su Nacionaliniu krizių valdymo centru.

2026 m. rugpjūčio 11 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu buvo pritarta protokoliniam sprendimui, suderinus su Vidaus reikalų ministerija, parengti ir iki 2026 m. lapkričio 30 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimo Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektą bei keičiant Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą pateikti jo pakeitimus, reikalingus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Reglamento (ES) 2024/2747, Reglamento (ES) 2024/2748 ir Direktyvos (ES) 2024/2749 įgyvendinimo“ įgyvendinimui.

11. Nutarimo projekto rengėjai

Nutarimo projektą parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Europos Sąjungos ir tarptautinių reikalų grupės (vadovas – Dimitrijus Kucevičius, tel. +370 663 14278, el. paštas Dimitrijus.Kucevicius@eimin.lt) patarėjas Marius Gorochovskis, tel. +370 659 21 821, el. p. Marius.Gorochovskis@eimin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 6 lapai.
2. Atitikties vertinimo lentelės, 57 lapai.
3. Pažyma apie institucijų funkcijų paskirstymą pagal IMERA reglamente išskiriamus rizikos lygius, 4 lapai.

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Edvinas Griškās

Marius Gorochovskis, tel. +370 659 21 821, el. p. Marius.Gorochovskis@eimin.lt